

Reforma systému financování regionálního školství a její dopad na venkov

Setkání aktérů venkova

8.-9. března 2012

Všechovice – Příleský mlýn

Vývoj přípravy reformy - MŠMT

- rok 2010 - MŠMT zahájilo intenzivní práce na přípravě reformy systému financování RgŠ
- 3. května 2011 – „Koncepční záměr reformy systému financování RgŠ“ schválen vedením MŠMT
- 20. září 2011 – seminář v PSP, první veřejná prezentace
- 12. října 2011 odsouhlasila principy nového financování porada ekonomických ministrů
- **5. prosince 2011** – prezentace rozšířené verze koncepčního záměru – zahájení odborné veřejné diskuze
- **12. ledna 2012** - ukončení odborné veřejné diskuze
- 1. pol. r. 2012 – ukončení legislativního procesu
- rok 2012 - rok adaptační
- od 1.1.2013 - optimálně účinnost nového systému

Vývoj v roce 2012

- 18. ledna 2012 – jednání Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovy PSP ČR (1. nám. ministra školství Němec)
- =) úkol předložit dopracovaný záměr reformy s analytickými podklady včetně zapracovaných připomínek – T: 22.2.2012
- „road-show“ po jednotlivých krajích - konkrétní dotazy a informace, které MŠMT nemá (např. o investicích do škol z fondů EU)

Vývoj v roce 2012

- 22. února 2012 – Výbor PSP ČR (nám. Němec)
Poslanci:
 - neobdrželi jsme žádná zpřesnění
 - s politováním konstatujeme, že stále pokračujete se záměrem změny financování na základě jediného kritéria – počet žáků
 - je třeba rozklíčovat položky finančních prostředků plynoucích do škol z krajů a obcí, bez toho nelze dělat reformu!!
 - dodnes nemáme srovnání obou systémů financování, tj. srovnání financování na RVP pro daný typ školy s financováním normativním, nemáme propočty na typy škol, financování podle jednotlivých škol

Vývoj v roce 2012

- požadujeme případové studie dopadů na jednotlivé typy škol
- základní školství je hodno zvláštního zřetele – povinností státu je zajistit kvalitní vzdělávání a jeho dostupnost v celé ČR
- Závěr: Výbor očekává dodání zpřesněných dat po 31.3.2012, **přerušuje projednávání** tohoto bodu do květnové schůze.

Jednání Školské komise SMO ČR

- 15. září 2011 – jednání v Plzni
- 20. září 2011 – seminář v PSP, první veřejná prezentace
- 2. listopadu 2011 - Praha (1. nám. ministra školství Němec)
- 2.12.2011 – Jílové (ŘO financování MŠMT Finke)
- 5. prosince 2011 - prezentace rozšířené verze koncepčního záměru – zahájení odborné veřejné diskuze (Finke)
- 15. prosince 2011 - Kulatý stůl – „V čem pomůže a uškodí nový systém financování“ (Finke)
- 3. ledna 2012 – Spolek pro obnovu venkova ČR (Finke)
- 5. ledna 2012 - společné jednání ŠK se SMS ČR

Jednání Školské komise SMO ČR

- 25. ledna 2012 – vytvoření Společné pracovní skupiny AK ČR, SMO ČR a SMS ČR ke koncepci financování RgŠ
- 26. ledna 2012 - společné jednání ŠK se SMS ČR (školy zřizované svazky obcí)
- 16. února 2012 – jednání ŠK (nevypořádané připomínky z 12.1.2012)
- 20. února 2012 – veřejné slyšení v Senátu Parlamentu „Financování regionálního školství“
- 1. března 2012 – jednání Společné pracovní skupiny
- 3. března 2012 – jednání na Spolku pro obnovu venkova ČR

Prezentace

- INS (časopis SMO ČR)
- Zpravodaj venkova (časopis SPOV ČR)
- Učitelské noviny
- Parlamentní listy
- Moderní obec
- Veřejná správa
- Týdeník Školství
- Aktuálně.cz
- Natáčení ČT 1 „Náš venkov o školství“ (Dolní Hbity, Petrovice, Krásná Hora, Višňová, Kamýk n.Vltavou)

Rozpočet školství

- 2011 -) 4,4% HDP
- 2012 -) 3,1% HDP
- Plán MF - 2013 snížení školského rozpočtu o 11%
- 2014 - snížení školského rozpočtu o dalších 9,6%
- Předpoklad - zavedením nového systému se ušetří 2-7 mild. Kč (př. ze škol, které zaniknou, v segmentu II. stupně ZŠ skoro 400 miln. Kč)
- z toho je nutné ušetřit 4 mild. na platy PP v RgŠ (od státu v kap. 333 pouze 0,6mild., zbytek nutno hledat v rámci rezortu)

Rozpočet školství

Důsledek (shoda mezi MŠMT a poslanci):

- rušení škol
- propouštění učitelů nebo snižování úvazků
- omezené nákupy učebnic a školních pomůcek (ONIV – od roku 2007 pokles o 50%)
- dopady na vybavení škol
- omezení spolufinancování mezinárodních projektů

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Znamená **omezení** vytváření podmínek pro rozvoj vzdělávání jako jedné z významných povinností obce
- *školský zákon - § 177 - při zajišťování vzdělávání a školských služeb, zejména při zřizování a zrušování škol a školských zařízení, dbá obec zejména o soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy občanů obce*

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Financování škol bude řešeno zcela mimo vliv obcí jako zřizovatelů /MŠMT => KÚ => škola/
- Počítá s dopady do obecních rozpočtů
- Přenáší na obce jako zřizovatele povinnost dofinancovat státem stanovený „vzdělávací standard“, aniž by se k tomu obce mohly jakkoliv vyjádřit
- *školský zákon - § 160 - ze státního rozpočtu se poskytují finanční prostředky vyčleněné na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.*

Co zaznělo z MŠMT – o čem jsme neustále přesvědčováni

- Ne likvidace škol na malých obcích, ale zefektivnění jejich sítě, změna výuky na II. stupni a podpora malotřídek
- Počty škol zůstanou stejné
- Změny pouze v opodstatněných a objektivních případech z plně organizovaných na školy jedna až pět, popřípadě klasické malotřídky, které budou mít výraznější finanční podporu pro zajištění výuky.
- Dlouhodobý záměr vzdělávání - připravit financování tak, aby bylo funkční do r. 2015

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Proč všechno musí proběhnout tak rychle, bez vyhodnocení stávajícího systému, bez přechodného období, případného pilotního ověření, bez relevantních analýz, když v DZ je časový prostor vše připravit do roku 2015?
- Zachování počtu budov bude rozhodně pro rozpočty obcí to znamenat nárůst finančních prostředků.

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Když z úplné školy bude pouze malotřídka, **zavře se půlka budovy?**
- Budou se děti dovážet do okolních škol autobusem? Kolik to bude **stát obec i rodiče?**
- **Kolik lidí přijde o práci?** Anebo (např. v případě „podlimitní“ školy) bude muset obec platit statisíce korun ročně, aby celou školu a pracovní místa udržela?
- **Kolik se zaplatí obcím,** kam budou děti jezdit do školy?

Důsledky

- Obava, že mít v obci školu bude přepychem
- Obava, že zmizí dnes úplné školy a že z nich zůstanou pouze malotřídky
- Pro druhé stupně zvláště venkovských škol, které nemohou počty žáků nijak významně ovlivnit, bude navrhovaný systém likvidační
- „Nutností a jediným řešením bude další spojování ročníků - nebudou tedy výjimkou jednotřídní venkovské školy s 1.-5. ročníkem v jedné třídě. V takovém případě zmínka o „standardech kvality vzdělání“ budí útrpný úsměv.“ Velhartická výzva

Důsledky

- Ne vždy je možné přijmout žáky v nejbližších velkých školách – dlouhé a složité dojíždění, nutnost v některých případech rušit odborné pracovny, nebo by se muselo směnovat.
(např. v pronájmu střední školy, nejde o krátkodobé aktivity, které by se dalo snadno a rychle ukončit)

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Záměr reformy neodstraňuje současnou rozdílnou úroveň financování srovnatelných škol a školských zařízení
- Státem má být financována pouze **optimální** organizace škol s **optimální** třídou a **optimálním** rozsahem vzdělávání („vzdělávací standard“), ostatní vyšší potřeby hradí zřizovatel

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Jaký je optimální počet žáků ve třídě?
- Jaké parametry má optimální třída?
- Co znamená optimální organizace školy?
Optimální = nejlepší, nejdokonalejší, nejlépe vyhovující
- Koncepce - "optimální třída" více než 20 žáků a „optimální škola“ až tři třídy na ročník.

- V návrhu **nikdo nedefinoval**, co je optimální třída, k tomuto pojmu je přidělena **pouze číslovka**, určující počet dětí ve třídě (původně 26, pak 24, v poslední verzi více než 20)
- Murphyho zákon: Koeficient **ABTV** je takové číslo, kterým vynásobíme experiment tak, **ABY To Vyšlo**.
- Co např. rozsah znalostí, dovedností, kvalita vybavení?

Připomínky k reformě financování RgŠ

- **Důsledky:** Pokud třída nový normativ nenaplní, **obec peníze na třídu nedostane vůbec.**
- Na „podlimitní“ školy by některé malé obce musely **doplácet částkou, která se rovná téměř jejich ročním rozpočtům.**
- Pokud se některé školy nepodaří "zoptimalizovat" a obec nebude moci uvolnit dodatečné prostředky na vyrovnání ztráty, **bude nutné některé školy sloučit či v krajním případě ukončit jejich činnost.**

A to i v případě, že žáci dosahují velmi dobrých výsledků, škola dlouhodobě zajišťuje integraci a budova školy je zrekonstruována

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Průměrný počet žáků na třídu v obcích (282 obcí – anketa SMS)
- - do 1000 obyvatel malotřídní 13,1 úplné 14,8
- - do 1500 obyvatel malotřídní 14,9 úplné 16,5
- - do 3000 obyvatel úplné 20,5
- - do 5000 obyvatel úplné 20,9
- **Středočeský kraj** - zřizuje 284 škol, dotkne se to 265
- malotřídky ø 13,3
- I. stupeň ø 15,8
- 1-9 tříd, jedna třída v ročníku ø 15,9
- 10-18 tříd ø 18,8
- 19 a více ø 20,3
- **hl.m.P.** ø 21

Připomínky k reformě financování RgŠ

- ŠK SMO ČR považuje za zcela nepřijatelné rušení plně organizovaných škol na malých obcích. Je to záměr, který ztěžuje dostupnost povinné školní docházky a znamená zhoršení vzdělávacího procesu. Má dopady na samu existenci obce, která ztrácí přirozené komunitní centrum, znamená další zvýšené nároky na financování ze strany zřizovatelů i zvýšení nákladů na rodinné rozpočty.

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Rušením plně organizovaných škol ohrožuje kvalitu a dostupnost základního vzdělávání
- Znamená další zvýšené nároky na financování ze strany zřizovatelů
- Znamená zmařené investice do budov škol i do vybavení v jednotlivých školách
- Znamená zvýšení nákladů na rodinné rozpočty

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Kdy stát stanoví optimální rozsah vzdělávání a na základě čeho?

Standard = záležitost státu

Peníze, které je ochotna a schopna obec škole poskytnout = **nadstandard**

- Jaká je minimální úroveň financování nutná ke splnění Rámcových vzdělávacích programů?

Připomínky k reformě financování RgŠ

- *Co budou muset ředitelé škol udělat, aby se do nového systému financování vešli?*
- *nám. Němec = zjistit, **jestli** by se nedalo někde ušetřit, **jestli** není nastavený až na nejvyšší hranici počtu odučených hodin, **jestli** nepočítá s vysokým počtem dělených hodin, **jestli** by se v některých předmětech část látky nedala přesunout do domácích projektů a do samostatné přípravy žáků (např. dějepis, přírodopis), to spíš kvalitu výuky zvyšuje při snížených nákladech.*

Důsledky

- Trend optimální třídy a minimálního zafinancování jde proti dnes rozvolněným RVP, bude nutit ředitele škol šetřit, omezovat současné školní vzdělávací programy podle přidělených finančních prostředků, což může znamenat snížení kvality vzdělávání.
- Problém s dofinancováním dle oborového normativu („vzdělávacího standardu“) budou mít zejména malé obce - předpoklad naopak ještě větších finančních rozdílů ve srovnatelných základních školách než dosud.

Připomínky k reformě financování RgŠ

- Rozlišuje financování PP a NP a většiny školských služeb a přenáší zvýšenou zodpovědnost za financování v oblasti NP a služeb na kraje (bez účasti obcí)
- *Kdo a jak často bude stanovovat podstatné principy a doplňkové parametry pro okruhy vzdělávání a školské služby?*
- *Co je to „nákladový normativ“, co vše bude zahrnovat a jaká bude jeho výše?*

Připomínky k reformě financování RgŠ

- MŠMT **nepředložilo** s první verzí svého záměru reformy financování regionálního školství žádnou konkrétní **analýzu chystaných dopadů**
- Reforma vychází z **nedostatečných podkladů**
- Reforma je **založena zejména na ekonomických ukazatelích** s minimálním ohledem na kvalitu a dopady chystaných změn
- Rychlost, s jakou je reforma tvořena, **neumožní útlum postižených škol** a přípravu škol „střediskových“
- Je **naprosto nereálné**, aby do konce roku proběhl celý legislativní proces tak, aby **od 1. ledna 2013** již fungovaly školy podle nového systému financování

Připomínky k reformě financování RgŠ

- **Nezastupitelná role obcí** - znalost konkrétních místních podmínek
- O existenci školy **nemůže rozhodovat** pouze jedno kritérium, a to počet žáků.
- Řada významných faktorů, které oblast školství ovlivňují, např. demografický vývoj, plánovaná výstavba, členitost regionu, vhodné dopravní spojení, architektonické řešení a vnitřní vybavení objektů škol a školních areálů, nabídka zájmových činností a mimoškolních aktivit, složení pedagogického sboru a v neposlední řadě finanční možnosti zřizovatele.

Závěry Společné pracovní skupiny

- Na základě projednávání stávajícího stavu přípravy ze strany MŠMT doporučuje nový model financování RgŠ **v této podobě odmítnout.**

Jeho aplikací od 1. ledna 2013 by vznikl ve všech segmentech RgŠ chaos, který by pravděpodobně vedl ke **zhroucení systému** financování vzdělávacích institucí, jejichž zřizovateli jsou kraje, města a obce

Závěry Společné pracovní skupiny

- Zahájení příprav jakéhokoliv modelu financování RgŠ má předcházet **analýza stávajícího stavu** financování vzdělávacích zařízení, která bude předložena zřizovatelům k prostudování.
- MŠMT by mělo před vypracováním jiného modelu financování **zahájit odbornou diskuzi o stanovení kritérií pro financování RgŠ**, např. dostupnost, obsah výuky, minimální rozsah znalostí a dovedností u jednotlivých stupňů škol a také školských služeb

Závěry Společné pracovní skupiny

- Jako zásadní součást jakékoliv přípravy a zavedení změny financování RgŠ považujeme stanovení dostatečně dlouhého přechodného období, nejlépe na dobu 5 let
- Zásadně požadujeme nesnižovat finanční prostředky na RgŠ
- Považujeme za neakceptovatelné přenášet další povinnosti státu na samosprávy a rodiče

**„Šťastný národ, který má
hojnost dobrých škol“**

J. A. Komenský

Zdroje

- Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství
- Učitelské noviny 34/2011, 41/2011, 44/2011
- Anketa Sdružení místních samospráv
- Stanovisko SMO Plzeňského Kraje
- Velhartická výzva
- Stanovisko Asociace ředitelů ZŠ ČR
- Diskuze z jednání ŠK SMO ČR a veřejných setkání

Děkuji za pozornost

PhDr. Marcela Štiková
stikovam@p15.mepnet.cz